

Motion till riksdagen 2024/25:3421

av Elisabeth Thand Ringqvist (C)

med anledning av prop. 2024/25:158 Upphävande av lagen om strukturfondspartnerskap

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen avslår propositionen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma med en ny proposition med en lagstiftning som är förenlig med EU-rätten och som säkerställer den decentraliserade beslutsmakten och partnerskapet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Propositionen från regeringen bygger på den utredning som tillsattes 2021 med syftet att se över hantering av EU-medel i Sverige för att säkerställa en ändamålsenlig och effektiv hantering av sådana medel. År 2023 beslutade regeringen om ett tilläggsdirektiv för att förlänga utredningstiden och den presenterades 2024.

Bakgrunden till detta är att det framkommit kritik från EU-kommissionen om hur Sverige hanterar sitt system för det regionala strukturfondspartnerskapet och att den rättsliga konstruktionen inte följer vissa EU-rättsliga krav. Liknande kritik har framkommit från Riksrevisionens rapport från 2020 där man även lyfter samordnings-svårigheter mot bakgrund av att systemet innebär att beslutsprocessen är uppdelad mellan strukturfondspartnerskapet och de förvaltande myndigheterna.

Centerpartiet delar kritiken som handlar om att det nuvarande systemet inte är förenligt med EU-rätten och att det finns oklarheter i förhållande till svensk konstitutionell rätt och förvaltningsrätt samt att förutsättningarna för att genomföra programmen effektivt brister. Delar av denna kritik har de olika strukturfondspartnerskapen redan hanterat och regeringens förslag att ta bort lagen om strukturfondspartnerskap helt kommer att få andra långtgående konsekvenser. Det innebär att det kommer att ske en

centralisering av fördelningen av medel och den demokratiska legitimiteten kommer att försvåras. EU-förordningen är tydlig med att genomförandet av EU-fonderna ska ske i ett omfattande partnerskap mellan fyra samhällssektorer såsom offentlig sektor, näringsliv, akademi och civilsamhälle. Detta är något som flera remissinstanser även lyft, bl.a. flertalet regioner och Strukturfondspartnerskapet själva.

EU:s partnerskapsprincip innebär att genomförande av ERUF och ESF plus ska verka i enlighet med principen om flernivåstyre och med en nedifrån-och-upp-strategi. Men detta lagförslag innebär i praktiken att fördelningen av medlen kommer att centraliseras till staten via de förvaltande myndigheterna och det finns en risk att medlen politiseras som de gjort i andra medlemsländer. I dag är partnerskapsprincipen central och genom att regionerna har ett stort inflytande över prioriteringarna bland de inkomna ansökningarna kan insatserna bli regionalt anpassade och förankrade till det lokala behov som finns.

Sedan 1999 har det pågått en demokratireform av det svenska flernivåsystemet och numera har samtliga regioner ett likalydande ansvar för länets utveckling och tillväxt enligt lagen (2010:630) om det regionala utvecklingsansvaret. Det regionala utvecklingsuppdraget innebär att ta ansvar för att den samlade finansieringen kanaliseras till de insatser som man gemensamt prioriterat utifrån den lokala och regionala kunskapen och kännedomen. Regeringens förslag kommer att försvåra regionernas möjlighet att genomföra sitt uppdrag. Det är viktigt att det sker en samverkan med regionerna genom hela utlysningssprocessen, från riktning till utlysningstexter, mobilisering, samråd, beslut och uppföljning. Centerpartiet anser att genom mindre justeringar inom ramen för lagen skulle man kunna få till de ändringar som behövs för att följa de EU-rättsliga krav som finns utan att inskränka regionernas inflytande.

Enligt propositionen ska lagförslaget träda i kraft redan i augusti 2025, vilket är mitt i nuvarande planperiod. Centerpartiet menar att om regeringens förslag röstas igenom i riksdagen bör regeringen överväga att skjuta fram tidsplanen till 2028 då en ny programperiod börjar. Detta för att inte viktiga projekt ska falla mellan stolarna och för att ha längre tid på sig för att kunna implementera den nya organisationen.

Elisabeth Thand Ringqvist (C)